

Research Paper

The Effect of "Raising a Thinking preteen" Parent Training on Resiliency and Coping Strategies of Children with Low Levels of Adjustment

Fatemeh Mehrvarz¹, Abbas Ali Hoseinkhanzadeh^{*2}, Abbas Abolghasemi³

1. Ph.D. Student in General Psychology, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran

2. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran

3. Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran

Citation: Mehrvarz F, Hoseinkhanzadeh AA, Abolghasemi A. The effect of "raising a thinking preteen" parent training on resiliency and coping strategies of children with low levels of adjustment. J Child Ment Health. 2021; 8 (1):175-192.

URL: <http://childmentalhealth.ir/article-1-668-en.html>

CrossMark

doi:10.52547/jcmh.8.1.13
20.1001.1.24233552.1400.8.1.18.7

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Raising a thinking preteen, resiliency, coping strategies, adjustment

Background and Purpose: Childhood experiences affect problems of adjustment such as anxiety and depression and parenting styles in adulthood. One of the most crucial ways to prevent psychological disorders is to develop positive personality traits from childhood and to use suitable parenting methods. The present study aimed to determine the effect of "raising a thinking preteen" parent training on resiliency and coping strategies of children with low levels of adjustment.

Method: This research was a quasi-experimental study with a pretest-posttest control group design. The study sample consisted of 26 parents of female elementary school students of the first district of Rasht city in the academic year 2017-2018, which was done through multistage cluster sampling and in terms of scores below 65 in the Adjustment Scale (Dokhanchi, 1998). The participants were randomly assigned to experimental or control groups (15 per group). The applied instruments were the Child and Youth Resilience Measure (Ungar & Liebenberg, 2009) and the Adolescent Coping Scale (Moos, 1993). Data were analyzed using the independent t-test and multivariate analysis of covariance.

Results: Findings indicate that "raising a thinking preteen" training increases resiliency and adequate coping strategies and decreases insufficient coping strategies in children with low levels of adjustment. ($P \leq 0.05$).

Conclusion: According to the results of the present study, it can be concluded that the intervention has a significant effect on resiliency and coping strategies in children with low levels of adjustment by relying on problem-solving skills and by affecting parenting style.

Received: 3 Oct 2018

Accepted: 23 Dec 2018

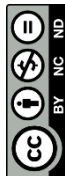
Available: 18 Jun 2021

* **Corresponding author:** Abbas Ali Hoseinkhanzadeh, Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Literature and Humanities, University of Guilan, Rasht, Iran.

E-mail: Khanzadehabbas@guilan.ac.ir

Tel: (+98) 1333583940

2476-5740/ © 2021 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Family is the first and most important part of the community with which the child interacts, and Childhood experiences have a high impact on adulthood; these experiences affect problems in adjustment such as anxiety and depression and parenting styles in adulthood (2). Therefore, the family can be considered as the most crucial factor in preventing psychological disorders.

Morris and Reynolds describe children with low adjustment levels with characteristics such as doing a lot of aimless activities, impatience, talkativeness, disobedience, arguing with other children, speech difficulties, irritability, and lying (3). Particularly in distressing situations, these children develop more behavioral problems; one of these behavioral issues is impatience. It is noticeable with a high probability that maladjusted people have a low level of resiliency. Garmezy and Masten define resiliency as the ability to successfully adjust to threatening situations, in other words, to adjust positively in the face of adverse conditions (6).

Another significant issue for children with low levels of adjustment is their coping strategies in the face of difficult living conditions. Lazarus considers coping strategies including problem-focused, emotion-focused, and avoidance-focused strategies to be cognitive and behavioral endeavors that are constantly changing to help one meet external and internal demands that are beyond one's ability (13).

Research shows that family processes, including parenting styles, are associated with resiliency and coping strategies in children (15-17). One of the modern parent training methods that allow children to find solutions to their problems is the Raising thinking preteen Workshop, which includes the five skills of understanding others' feelings and points of view, understanding motivations, finding alternative solutions, considering outcomes, and subsequent planning. Research on problem-solving skills suggests that this skill is associated with children's behavioral issues (23-25), parenting styles (1, 23, 26), as well as resiliency and coping strategies (27, 28).

It is noticeable, research on adjustment problems and problem-solving training to solve these problems are relatively scarce, and so far, the variables proposed in this study have not been studied, despite the importance of these issues. This research can be the basis for further research on new parenting methods, and its implementation can be an impressive step in preventing psychological disorders. Therefore, the present study aimed to determine the effect of "Raising a Thinking preteen" parent training on Resiliency and Coping Strategies of Children with Low Level of Adjustment.

Method

This research was a quasi-experimental study with a pretest-posttest control group design. The statistical population included all parents of female elementary school students in public schools of the 1st district of Rasht city in the academic year 2017-2018. The research sample consisted of 26 parents, selected through multi-stage cluster sampling based on the inclusion criteria. Then, these people were randomly assigned either to the experimental group (n=13) and the control group (n=13). Inclusion criteria included obtaining a score below 75 in the Adjustment Scale (33), pre-adolescent age (10-12 years old), informed consent, and no psychological disorders at the time of the study (through interviews with parents). The experimental group received nine 2-hours sessions per week during the training program, while the control group underwent no intervention. According to absence in more than two sessions, two members of the experimental group were dropped out. Therefore, two members of the control group were eliminated too. Then, the final sample size included 26 people. In this study, the applied instruments were the *Child and youth resilience measure* (34) and the *Adolescent coping scale* (32). It should be noted that the psychometric properties of all questionnaires are approved in Iran. "Raising a Thinking preteen" Parent Training was performed on the experimental group in nine 2-hours sessions per week for two months based on Shure's training package (22). The mean and standard deviation were used to analyze the data obtained in the descriptive statistics section and multivariate analysis of covariance test and the independent two-sample t-test were used in the

inferential statistics section to test the research hypotheses.

Results

In table 1, the mean and standard deviation of the pre-test and post-test scores of the resiliency and its subscales are illustrated in both experimental and

control groups. The Shapiro-Wilkes test is presented to determine the normality of the distribution of variables in the groups. According to this table, the Shapiro-Wilkes test statistic is not significant for all components, so it could determine that their distributions are normal ($p > 0.05$).

Table 1 : Descriptive indicators of pre-test and post-test resilience scores of participants in experimental and control groups

Variables	Phase	Group	Mean	SD	SH-W	P
Individual	pretest	Experiment	30.92	6.14	0.88	0.07
		Control	35.27	6.04	0.89	0.07
	posttest	Experiment	40.31	3.15	0.97	0.92
		Control	34.80	5.19	0.93	0.29
Relational	pretest	Experiment	30.08	6.48	0.97	0.97
		Control	31.13	6.04	0.95	0.67
	posttest	Experiment	35.77	2.35	0.94	0.50
		Control	30.53	4.94	0.95	0.52
Contextual	pretest	Experiment	31.15	5.50	0.96	0.83
		Control	33.73	5.32	0.91	0.13
	posttest	Experiment	40.31	4.03	0.83	0.06
		Control	34.80	4.48	0.94	0.43
Total Resiliency	pretest	Experiment	92.15	16.80	0.95	0.69
		Control	100.13	15.32	0.95	0.51
	posttest	Experiment	115.46	6.99	0.97	0.91
		Control	100.13	12.78	0.93	0.33

The Multivariate analysis of covariance was used to investigate the differences of subscales among the experimental and control groups subscales; the results have reported below. The F-statistic is significant for the components of the individual (73s.15), relational (33.65), and contextual (18.81) resiliency at the level of 0.05. These findings indicate that there is a significant difference between the groups in these subscales. The results show that the mean of the experimental group in individual (41.01), relational (35.54), and contextual (40.46) resiliency was higher than the mean of the control group in these components with the means of (32.74), (97.29) and (74.33) respectively. Based on these findings, it is noticeable that "Raising a Thinking preteen" parent Training increases individual, relational and contextual resiliency in primary school female students. Eta square coefficients also indicate that 79% of the variation in individual resiliency, 64% of the variation in relational resiliency, and 50% of the variation in contextual resiliency were due to the training.

To examine the differences between the total resiliency pre-test post-test scores due to the lack of

univariate covariance analysis test assumptions, the independent two-sample t-test of the difference between the total pre-test and post-test scores was used. The results of Levin's test to evaluate the homogeneity of variance of the difference in total resiliency scores ($F = 8.42, P \leq 0.05$) are significant, indicating that the variance of the variables is not homogeneous. Therefore, the results of the independent two-sample t-test with the assumption of inequality of variances showed that the mean difference of the scores of the experimental group (23.31) was significantly higher than the mean of the control group ($P \geq 0.05, df = 15.22, t = 5.73$).

In Table 2, the mean and standard deviation of the pre-test and post-test scores of the variable coping strategies and their subscales are reported for experimental and control groups. The results of the Shapiro-Wilkes test are also presented to determine the normality of the distribution of variables in the groups. According to this table, the Shapiro-Wilkes test is not significant for all subscales, so it could say that their distribution is normal ($p > 0.05$).

Table 2: Descriptive indicators of pre-test and post-test scores of coping strategies of participants in experimental and control groups

Variables	Phase	group	Mean	SD	SH-W	p
Positive reappraisal and problem-solving	pretest	experiment	15.69	11.38	0.85	0.05
		control	17.20	8.36	0.90	0.13
	posttest	experiment	31.77	4.99	0.94	0.43
		control	17.53	7.20	0.89	0.0
Social support and emotional coping	pretest	experiment	5.85	4.58	0.88	0.21
		control	6.87	3.20	0.87	0.06
	posttest	experiment	11.23	4.46	0.91	0.33
		control	7.53	1.97	0.86	0.05
Ruminating thoughts, logical analysis and denial	pretest	experiment	7.23	1.97	0.86	0.05
		control	6.20	2.04	0.88	0.05
	posttest	experiment	4.23	9.62	0.94	0.5
		control	5.60	2.13	0.91	0.12
Resigned acceptance and emotional discharge	pretest	experiment	5.38	3.33	0.88	0.61
		control	5.73	2.31	0.90	0.16
	posttest	experiment	1.77	1.92	0.90	0.91
		control	5.53	2.50	0.90	0.09
Coping strategies	pretest	experiment	34.15	11.63	0.90	0.16
		control	36.00	9.40	0.85	0.05
	posttest	experiment	49.00	7.09	0.90	0.18
		control	36.20	8.14	0.93	0.27

Multivariate analysis of covariance was used to investigate in which subscales the experimental and control groups differed from each other; the results of which are reported below. The F-values for the subscales of Positive reappraisal and problem-solving (65.25), social support and emotional coping (12.27) ruminating thoughts, logical analysis and denial (23.81), and resigned acceptance and emotional discharge (28.51) is significant at the 0.05 level. These findings indicate that there is a significant difference between the groups in these subscales. The results of the mean scores show that the mean of the experimental group in the subscales of Positive reappraisal and problem-solving (32.84) and social support and emotional coping (12.27) is higher than the mean of the control group in these subscales, respectively, with the means (17.00) and (7.12). The mean of the experimental group, in the subscales of ruminating thoughts, logical analysis and denial (2.90), and resigned acceptance and emotional discharge (1.53), less than the mean of the control group in these subscales, respectively, with the means (6.12) and (5.48).

According to these findings, it is noticeable that training the skills of raising a thinking preteen increases the subscales of Positive reappraisal and problem-solving and social support and emotional

coping and decreases the subscales of ruminating thoughts, logical analysis and denial and of resigned acceptance and emotional discharge in female elementary students. The Eta square coefficients indicated 79% of the variation in positive reappraisal and problem-solving, 42% of the variation in the social support and emotional coping, 58% of the variation in ruminating thoughts, logical analysis, and denial, and 63% of the variation in resigned acceptance and emotional discharge were due to the training. To examine the difference between the total scores of the post-test of the coping strategies, due to the lack of assumptions of the univariate analysis of covariance test, the independent two-sample t-test was used to differentiate the total scores of the pre-test and post-test phases. The results of Levin's test to evaluate the homogeneity of variance of the difference in overall scores of coping strategies ($F = 26.46, p \leq 0.05$) are significant, indicating that the variance of the variables is not homogeneous. Therefore, the results of the independent two-sample t-test with the assumption of inequality of variances showed that the mean difference of the scores of the experimental group (14.85) was significantly higher than the mean of the control group (0.20) ($t = 99/3, df = 12.70, P \geq 0.05$).

Conclusion

The present study aimed to investigate the effect of "raising a thinking preteen" parent training on resiliency and coping strategies of children with low levels of adjustment. It concludes that the intervention has significant effects on the resiliency in children with low adjustment levels based on the results. The findings of this study are consistent with the findings of previous studies that have examined the effectiveness and relationship between parenting and problem-solving styles on resiliency (9, 10, 12, 27). According to the findings, it is noticeable that the effect of "raising a thinking preteen" parent training based on problem-solving skills may have been effective on parenting style and family performance in general (20). As mentioned before, research confirms a significant relationship between authoritative parenting style and children's adjustment (4).

Therefore, it is noticeable that this education has probably led to an increase in the adjustment of these children by improving resiliency and coping strategies by creating an authoritative parenting style. It concludes that by learning how to understand the feelings, points of view, and motivations of oneself and other people, the child will probably show more resiliency in dealing with the issues; then by learning the problem-solving steps, evaluating the solutions, and considering the obstacles and the appropriate time for each action, the children improve the proper coping strategies based on problem-solving. Therefore, it could be expected that the introduction of this educational method as a

written program in schools will take a crucial step in preventing psychological disorders.

The age range of the students, not studying gender, and lack of follow-up study were the most important limitations of this study. The findings of this study suggest that at the research level, to perform this research on male students, to perform a follow-up test to evaluate the durability of the training effect and to investigate the effect of this training on other positive psychological variables such as adjustment and psychological toughness. We suggest the practitioners conduct this intervention on children with low resiliency levels and poor coping skills in schools and clinical centers.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This research has been extracted from the master thesis of the first author in general psychology at the University of Guilan, which was approved by letter No. 195929 on 2016/10/15. Also, its implementation license has been issued by the Education Organization of Guilan Province with letter number 3701/14787/937 dated 2018/2/21. In this research, the ethical codes like obtaining the informed consent of the participants and confidentiality were considered by the authors.

Funding: The present study has conducted without any sponsoring from a specific organization.

Authors' contribution: This article is part of the first author's master thesis under supervising of the second author and the advice of the third author.

Conflict of interest: There is no conflict of interest for the authors in this study.

Acknowledgments: The authors of the article consider it necessary to appreciate the cooperation of the Education Organization of Guilan Province; and all participants in the research and all those who helped in the implementation of this research.

تأثیر آموزش "مهارت‌های پرورش کودک متفکر" به والدین بر تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای کودکان با سطح سازش‌یافتگی پایین

فاطمه مهرورز^۱، عباسعلی حسین‌خانزاده^{۲*}، عباس ابوالقاسمی^۳

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

۲. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

۳. استاد گروه روان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

چکیده

مشخصات مقاله

زمینه و هدف: تجربیات دوران کودکی بر مشکلات سازش‌یافتگی مانند اضطراب، افسردگی، و سبک‌های والدگری افراد در بزرگسالی مؤثر هستند. یکی از مهم‌ترین راه‌های پیشگیری از اختلالات روان‌شناختی، ایجاد ویژگی‌های شخصیتی مثبت از دوران کودکی و روش‌های صحیح والدگری است. هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر آموزش "مهارت‌های پرورش کودک متفکر" به والدین بر تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای کودکان با سطح سازش‌یافتگی پایین است.

روش: روش پژوهش حاضر، شبه‌تجربی از نوع طرح «پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه گواه» بود. نمونه مورد مطالعه متشکل از ۲۶ نفر از والدین دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی مدارس دولتی ناحیه ۱ شهر رشت، با دامنه سنی ۱۰ تا ۱۲ سال در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۹۷ بود که از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و برحسب کسب نمره زیر ۶۵ در پرسشنامه سازش‌یافتگی (دخانچی، ۱۳۷۷) انتخاب شدند و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و گواه (هر گروه ۱۵ نفر) جایدهی شدند. برنامه مداخله‌ای طی ۹ جلسه دوساعته هفتگی برای گروه آزمایش ارائه شد. داده‌ها با استفاده از مقیاس تاب‌آوری کودک و نوجوان (انگار و لینبرگ، ۲۰۰۹) و پرسشنامه راهبردهای مقابله‌ای نوجوانان (موس، ۱۹۹۳) جمع‌آوری، و با استفاده از آزمون تی دو نمونه مستقل و تحلیل کواریانس چندمتغیری تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها پژوهش نشان داد آموزش "مهارت‌های پرورش کودک متفکر" باعث افزایش تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای مطلوب و کاهش راهبردهای مقابله‌ای نامطلوب در کودکان با سطح سازش‌یافتگی پایین می‌شود ($p \leq 0/05$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش حاضر می‌توان گفت برنامه مداخله‌ای به کار گرفته شده با تکیه بر مهارت‌های حل مسئله و با تأثیر بر سبک والدگری بر تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای در کودکان با سطح سازش‌یافتگی پایین، مؤثر بوده است.

کلیدواژه‌ها:

پرورش کودک متفکر، تاب‌آوری، راهبردهای مقابله‌ای، سازش‌یافتگی

دریافت شده: ۱۳۹۷/۰۷/۱۱

پذیرفته شده: ۱۳۹۷/۱۰/۰۲

منتشر شده: ۱۴۰۰/۰۳/۲۸

* نویسنده مسئول: عباسعلی حسین‌خانزاده، دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

رایانامه: Khanzadehabbas@guilan.ac.ir

تلفن: ۰۱۳-۳۳۵۸۳۹۴۰

مقدمه

خانواده اولین و مهم‌ترین بخش جامعه‌ای است که کودک با آن در ارتباط است. در هر خانواده‌ای، والدین نخستین معلمان آموزش مهارت‌های اساسی به کودکان هستند که باید رفتارهای آنها را مدیریت کنند تا به فرد مؤثر و سازنده‌ای تبدیل شوند (۱). تجربیات دوران کودکی اثر زیادی بر دوران بزرگسالی دارند که این تجربیات بر مشکلات سازش‌یافتگی^۱ مانند اضطراب و افسردگی، و سبک‌های والدگری^۲ افراد مؤثر هستند (۲)؛ بنابراین می‌توان خانواده را به‌عنوان مهم‌ترین عامل در پیشگیری از اختلالات روان‌شناختی در نظر گرفت.

یکی از مفاهیم مطرح در بحث پیشگیری، سطح سازش‌یافتگی افراد است. موریس و رینولدز^۳، کودکان با سطح سازش‌یافتگی پایین را با ویژگی‌هایی مانند فعالیت بی‌هدف زیاد، ناشکیبایی، پرحرفی، نافرمانی، دعوا کردن با سایر کودکان، مشکلات گفتاری، عصبی‌مزاجی، و دروغ‌گویی توصیف کرده‌اند (به نقل از ۳). نتیجه پژوهش دوینتا و ماریا وجود ارتباط معنادار بین سبک والدگری مقتدرانه^۴ و سازش‌یافتگی^۵ کودکان را تأیید می‌کند (۴). این کودکان به ویژه در شرایط نامساعد، مشکلات رفتاری بیشتری بروز می‌دهند که یکی از این مشکلات رفتاری، ناشکیبایی است. در واقع با احتمال بالایی می‌توان گفت افراد سازش‌نیافته سطح تاب‌آوری^۶ پایینی دارند. نظریه پردازان حیطه تاب‌آوری، آن را از یک دیدگاه نظام‌مند به‌عنوان مجموعه‌ای از تعامل شخصیت کودک و حمایت‌های بیرونی معرفی می‌کنند که مانند سپری است در مقابل تأثیرات موقعیت‌های نامطلوب که کودکان را در معرض خطر برون‌دادهای منفی قرار می‌دهند (۵). گارمزی و ماستن، تاب‌آوری را توانایی سازش‌یافتگی موفقیت‌آمیز با شرایط تهدیدکننده^۷ و به بیان دیگر، سازش‌یافتگی مثبت در مواجهه با شرایط ناگوار تعریف می‌کنند (۶).

پژوهش‌های بسیاری نشان داده‌اند که تاب‌آوری کودکان با رفتار و سبک‌های والدگری والدین در ارتباط است (۷، ۸، ۹ و ۱۰). برای مثال تایلر و همکاران در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که والدگری

مداخله‌جویانه، نتیجه‌ای منفی بر تاب‌آوری کودکان از طریق تأثیرگذاری بر تنظیم توجه و رفتار دارد (۱۱). در همین راستا مهدی‌یار، نجاتی و گودرزی نشان دادند که سبک مقتدرانه در والدگری، تاب‌آوری در برابر خودکشی را به صورت مثبت و معنادار پیش‌بینی می‌کند (۱۲).

مسئله مهم دیگر در کودکان با سطح سازش‌یافتگی پایین، راهبردهای مقابله‌ای^۸ آنها در مواجهه با شرایط دشوار زندگی است. لازاروس راهبردهای مقابله‌ای را شامل راهبردهای تکلیف‌مدار، هیجان‌مدار، و اجتناب‌مدار می‌داند و آنها را به صورت تلاش‌های شناختی و رفتاری تعریف می‌کند که مدام در حال تغییر هستند تا فرد به کمک آنها از عهده خواسته‌های بیرونی و درونی که فراتر از توان او هستند، به طور مطلوبی برآید (۱۳). استفاده از این سبک‌های مقابله‌ای متفاوت، به سطح تحول شناختی افراد وابسته است (۱۴).

پژوهش‌ها نشان می‌دهند که فرایندهای خانوادگی از جمله سبک‌های والدگری با راهبردهای مقابله‌ای در ارتباط هستند (۱۵، ۱۶ و ۱۷). برای مثال نیجهوف و انگلس در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بین کاربست سبک‌های حل مسئله با سبک والدگری مقتدرانه و سهل‌گیر، رابطه وجود دارد (۱۸). همچنین میلوجویچ و همکاران در پژوهشی نشان دادند بزرگسالانی که مورد بدرفتاری قرار گرفته بودند راهبردهای مقابله‌ای عدم تعهد و ضداجتماعی بیشتری را گزارش کردند (۱۹). در راستای این پژوهش‌ها، یارمحمدیان و مختاری در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که عملکرد خانواده بر نوع انتخاب سبک‌های مقابله با فشار روانی در فرد اثرگذار است (۲۰). همچنین احیاکننده و یوسفی، در پژوهشی نشان دادند که راهبردهای مقابله‌ای در ارتباط بین الگوهای خانواده و سازش‌یافتگی با دانشگاه، نقش واسطه‌ای ایفا می‌کند (۲۱).

یکی از آموزش‌های مدرن در زمینه مهارت‌های والدگری که فرصت پیدا کردن راه‌حل مشکلات را به کودکان می‌دهد، کارگاه "تربیت کودک متفکر" است. این آموزش بر این اصل استوار است که باید به کودکان آموزش داده شود که "چگونه فکر کنند؛ نه اینکه به چه فکر کنند" (۲۲)، و شامل مهارت‌های پنج‌گانه درک احساسات و نقطه

1. Adjustment
2. Parenting styles
3. Morris & Reynolds
4. Authoritative

5. Adjustment
6. Resiliency
7. Threatening
8. Coping strategies

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: روش پژوهش حاضر به صورت شبه تجربی از نوع طرح «پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه گواه» بود. جامعه آماری شامل تمامی والدین دانش‌آموزان دختر مقطع ابتدایی ناحیه ۱ شهر رشت در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ شاغل به تحصیل در مدارس دولتی بود. نمونه مورد مطالعه متشکل از ۳۰ نفر از والدین جامعه آماری مذکور بود که از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای و بر حسب شرایط ورود به پژوهش انتخاب شدند. بدین ترتیب که از بین مدارس جامعه آماری، به تصادف ۲ مدرسه انتخاب شدند و در مرحله بعد ۲ کلاس از هر مدرسه به تصادف انتخاب شد. سپس در کلاس‌های انتخاب شده، پرسشنامه سازش‌یافتگی دخانچی (۱۳۷۷) توزیع شد و والدین دانش‌آموزانی که نمره سازش‌یافتگی آنها زیر ۷۵ بود، غربال شدند. سپس از میان این افراد، ۱۵ نفر در گروه آزمایشی و ۱۵ نفر در گروه گواه، به صورت تصادفی جهت شرکت در جلسات آموزشی، جایدهی شدند. شرایط ورود به آزمایش نیز سن پیش‌نوجوانی (۱۰-۱۲ سالگی)، رضایت کتبی والدین و دانش‌آموزان، و عدم ابتلا به اختلال روان‌پزشکی در زمان اجرای پژوهش (از طریق مصاحبه با والدین) بود. برنامه آموزشی برای گروه آزمایش به صورت ۹ جلسه هفتگی ۲ ساعته ارائه شد و برای گروه گواه، آموزشی اجرا نشد. در طول اجرای آموزش ۲ نفر از اعضای گروه آزمایش به دلیل غیبت بیش از دو جلسه و ۲ نفر از گروه گواه حذف شدند و تحلیل داده‌ها با حجم نهایی نمونه ۲۶ دانش‌آموز انجام شد.

ب) ابزار

۱) پرسشنامه سازش‌یافتگی کودکان دخانچی^۱: این پرسشنامه توسط دخانچی (۱۳۷۷) ساخته شده و دارای ۳۷ گویه و ۳ خرده‌مقیاس (کنار آمدن با خود، خانواده و همسالان) است. مادران روی مقیاس ۴ درجه‌ای لیکرت (هیچ وقت، به ندرت، گاهی اوقات، بیشتر اوقات) به این پرسشنامه پاسخ می‌دهند و به پاسخ‌ها از ۰ تا ۳ نمره داده شد. حداقل و حداکثر نمره در این پرسشنامه می‌تواند از ۰ تا ۱۱۱ باشد و نمره بالاتر نشان‌دهنده سازش‌یافتگی بیشتر است. در این پژوهش، این پرسشنامه برای انتخاب کودکان با سطح سازش‌یافتگی پایین به عنوان نمونه مورد مطالعه

نظرات دیگران، درک انگیزه‌ها، یافتن راه‌حل‌های جایگزین، در نظر گرفتن نتایج و پیامدها، و برنامه‌ریزی سلسله‌وار و متوالی است. پژوهش‌ها درباره مهارت حل مسئله حاکی از آن است که این مهارت با مشکلات رفتاری کودکان (۲۳، ۲۴ و ۲۵) سبک‌های والدگری والدین (۱، ۲۳ و ۲۶) و همچنین تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای افراد، ارتباط دارد (۲۷ و ۲۸). چنانچه زسولنای و کاسیک نشان دادند که خصوصیات خانواده نقش مهمی در ارتقای حل مسئله اجتماعی و راهبردهای مقابله‌ای دارد (۲۹). در همین راستا مرعشی، میرزایی و محرابیان در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بین متغیرهای خلاقیت در حل مسئله، اعتماد در حل مسئله، و گرایش به حل مسئله با تاب‌آوری رابطه مثبت؛ و بین درماندگی در حل مسئله و مهارگری در حل مسئله با تاب‌آوری، رابطه منفی وجود دارد (۳۰). به طور کلی در پژوهش‌های داخلی مبنی بر اثرگذاری این روش آموزشی، به متغیرهایی چون مشکلات رفتاری، رابطه با والدین، مهارت‌های حل مسئله و مهارت‌های اجتماعی، روابط خانوادگی، و سبک‌های والدگری پرداخته شده است (۲۳، ۳۱ و ۳۲).

با توجه به پژوهش‌های مطرح شده می‌توان گفت بررسی‌های انجام شده درباره مشکلات سازش‌یافتگی کودکان و راهکارهای ارتقای آن، محدود بوده و تاکنون به متغیرهای مطرح شده در این پژوهش که در رفتارهای این کودکان نقش عمده‌ای دارد، پرداخته نشده است. باید توجه داشت که عدم آموزش مهارت‌های لازم زندگی، زمینه را برای بروز اختلالات روانی و معضلات اجتماعی فراهم می‌کند که علت عمده آن، فقر آموزش‌های لازم از سوی والدین و مدرسه است. آموزش مطرح شده در این پژوهش با ترکیب سبک والدگری مقتدرانه با مهارت‌های حل مسئله می‌تواند در این زمینه راهگشا باشد. این پژوهش می‌تواند زمینه‌ساز پژوهش‌های بعدی در حوزه شیوه‌های نوین والدگری باشد و در سطح به کار بسته، اجرای آن می‌تواند گام مؤثری در پیشگیری از اختلالات روان‌شناختی باشد. بدین ترتیب پژوهش حاضر با هدف تأثیر آموزش "مهارت‌های پرورش کودک متفکر" به والدین بر تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای کودکان با سطح سازش‌یافتگی پایین انجام شده است.

1. Adjustment questionnaire of Dokhanchi (1998)

از: ۱. امیدواری و گرایش به مقابله متمرکز بر مسائل؛ ۲. جستجوی هدایت و حمایت اجتماعی و گرایش به مقابله متمرکز بر هیجان؛ ۳. نشخوار فکری، تحلیل منطقی و تمایل به انکار مشکل؛ و ۴. پذیرش تسلیم و بازداری از ابراز هیجان. نمرات این پرسشنامه بر طبق راهکارهای مقابله‌ای گرایشی^۶ (رویکردی)، اجتنابی^۷، و رفتاری - شناختی^۸ طبقه‌بندی می‌شوند. آلفای کرونباخ برای اعتبار مقیاس‌های هشت‌گانه از ۰/۵۵ تا ۰/۷۸ گزارش شده است. همچنین دامنه ضرایب همبستگی میان مقیاس‌های مقابله‌ای گرایشی از ۰/۰۶ تا ۰/۶۱ و برای مقیاس‌های مقابله‌ای اجتنابی از ۰/۰۸ تا ۰/۶۱ گزارش شده است (موس، ۲۰۰۵؛ به نقل از ۳۲). در پژوهش حاضر فرم ۲۵ گویه‌ای این پرسشنامه که دربرگیرنده ۴ عامل است (بر اساس پژوهش آگیلار وفایی)، استفاده شده است (۳۵). بر اساس این پژوهش اعتبار زیر مقیاس‌های به دست آمده در دامنه ۰/۵۹ تا ۰/۹۱ به دست آمده است.

ج) برنامه مداخله‌ای: در این پژوهش آموزش مهارت‌های پرورش کودک متفکر (پیش‌نوجوانی) بر اساس بسته آموزشی بی.شیور (۲۲) و به صورت ۹ جلسه هفتگی ۲ ساعته و به مدت ۲ ماه بر روی گروه آزمایش اجرا شد. آموزش توسط پژوهشگر و در کلاس‌های آموزشی مدارس اجرا شد. محتوای هر جلسه شامل توضیحات نظری هر مهارت (اهمیت یادگیری مهارت و نحوه اجرای بازی‌ها در منزل)، اجرای بازی‌های مربوط به هر مهارت به صورت اجرای نقش در جلسات، پاسخ به ابهامات، و در پایان ارائه خلاصه مهارت به همراه تکالیف هفته پیش رو به والدین به صورت کتبی بود. به علاوه قبل از شروع یادگیری مهارت‌ها، ارزیابی آن مهارت در هر کودک به وسیله تکالیف نقاشی در منزل یا بر اساس گزارش مادر انجام شد. در ابتدای هر جلسه نیز گزارشی از بازی‌ها و تمرینات انجام شده و در طول هفته گذشته و مشکلات اخیر والدین با فرزندان توسط مادران ارائه شد.

مورد استفاده قرار گرفته است و افراد با نمره زیر ۷۵ غربال شدند. روش ساخت این تست به روش منطقی - محتوایی و طبق گزارش سازنده، اعتبار این پرسشنامه به روش دونیم کردن معادل ۰/۹۷ و روایی ملاکی آن معادل ۰/۸۱ گزارش شده است (۳۳).

۲) پرسشنامه تاب‌آوری کودک و نوجوان انگار و لینبرگ^۱: این پرسشنامه توسط انگار و لینبرگ (۲۰۰۹) ساخته شده است که شامل ۲۸ گویه است. پاسخ‌دهندگان میزان موافقت خود را با هر کدام از گویه‌ها در مقیاس لیکرت از دامنه (اصلاً=۱) تا (خیلی زیاد=۵) بیان می‌کنند. این پرسشنامه شامل سه خرده‌مقیاس فردی^۲، ارتباطی^۳، و بافتی^۴ است و در این پژوهش برای اندازه‌گیری تاب‌آوری کودکان با سطح سازش‌یافتگی پایین استفاده شده است. در این مقیاس نمره ۷۴ تا ۱۳۰ نشانگر تاب‌آوری نوجوان است و نمره بالاتر نشان‌دهنده تاب‌آوری بیشتر است. اعتبار این پرسشنامه توسط سازندگان برابر با ۰/۷۵ گزارش شده است. همچنین ویژگی‌های روان‌سنجی آن در سال ۱۳۹۲ توسط کازرونی، سپهری و میرزاییان مورد بررسی قرار گرفته و ضریب آلفای کرونباخ بین ۰/۷۱ تا ۰/۸۵ گزارش شده است که نشان‌دهنده اعتبار مطلوب این پرسشنامه است. همچنین ضریب همبستگی میان عوامل پرسشنامه با نمره کل نشان‌دهنده ارتباط معنادار عوامل با یکدیگر و با نمره کل بوده است که روایی پرسشنامه را مورد تدیید قرار می‌دهد. ضرایب همبستگی نمره کل با هر یک از عوامل فردی، ارتباطی و بافتی به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۸۱ و ۰/۸۵ گزارش شده است (۳۴).

۳) پرسشنامه راهبردهای مقابله‌ای نوجوانان موس^۵: این پرسشنامه توسط موس (۱۹۹۳) ساخته شده و دارای ۴۸ گویه است که هر گویه به صورت چهار گزینه (نه به هیچ وجه = ۰) تا (بله تقریباً بیشتر اوقات = ۳) پاسخ داده می‌شود. حداقل و حداکثر نمره می‌تواند بین ۰ تا ۷۵ باشد و نمره بالاتر نشان‌دهنده راهبردهای مقابله‌ای مطلوب است. خرده‌مقیاس‌ها عبارت‌اند

جدول ۱: شرح جلسات برنامه مداخله‌ای

جلسه	محتوا	فعالیت‌ها	اهداف
یکم	مراحل و اهداف کلی مهارت‌ها	بیان مشکلات اخیر کودکان توسط والدین	آشنایی با مراحل و اهداف آموزش
دوم	سبک‌های والدگری و تمرین نقاشی	مثال‌های عینی سبک‌های قدرت، پیشنهادی، توضیحی و حل مسئله	آشنایی با چهار سبک والدگری

- Adolescent coping scale, Moos, (1993)
- Approach methods
- Avoidance method
- Cognitive-behavioral

- Child and youth resilience measure, Ungar & Liebenberg, (2009)
- Individual
- Relational
- Contextual

سوم	ارزیابی (تمرین نقاشی) و آموزش مهارت ۱: درک احساسات	بازی مسابقه تلویزیونی، صحبت کردن درباره کلمات احساسی، ابرهای کارتونی، کارت‌ها و داستان احساسات	درک احساسات و دیدگاه فرد مقابل
چهارم	ارزیابی (گزارش مادر) و آموزش مهارت ۲: درک انگیزه‌ها	بازی مکالمه خنده‌دار، یک کلاغ چهل کلاغ، دیگر چرا، بعد تو چی گفتی و بازی حافظه.	درک انگیزه‌های خود و دیگران از انجام هر عمل
پنجم	مهارت ۳: راه‌حل‌های جایگزین	بازی نقاشی با پرچسب، داستان مشکل، دفتر قصه.	مراحل حل مسئله و یافتن راه‌حل
ششم	مهارت ۴: در نظر گرفتن پیامدها	بازی اولی یا دومی، پیامدها برای شخصیت‌های خیالی.	ارزیابی راه‌حل‌ها و نتایج
هفتم	مهارت ۵: برنامه‌ریزی متوالی و زنجیره‌وار	گام‌های به سوی هدف، زمان بعدی برای عمل، چه موانعی وجود دارد، کنار هم گذاشتن اجزا.	در نظر گرفتن موانع و زمان مناسب هر عمل
هشتم	یکپارچه‌سازی مهارت‌ها:	بیان مشکلات اخیر کودکان و نحوه تلفیق مهارت‌ها	استفاده هم‌زمان از مهارت‌ها
نهم	پاسخ به سایر پرسش‌ها	تکمیل پرسشنامه	ارزشیابی و بررسی نفع برنامه

(د روش اجرا: برای اجرای پژوهش حاضر، پس از اخذ مجوزهای لازم از دانشگاه گیلان و اداره آموزش و پرورش استان گیلان به مدارس انتخاب شده مراجعه شد و افراد مورد مطالعه بر اساس نوع طرح پژوهش انتخاب شدند. سپس ضمن بیان اهداف پژوهش به والدین، رضایت آنها جهت شرکت در پژوهش اخذ شد و موارد اخلاقی شرکت در پژوهش بر طبق اساس نامه انجمن روان‌شناسی آمریکا مانند داوطلبانه بودن برای شرکت در مطالعه، عدم آسیب جسمانی و روانی به کودکان، و رازداری در فرایند پژوهش مورد توجه قرار گرفت. لازم به ذکر است که دوره آموزشی به صورت گروهی اجرا شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده در بخش آمار توصیفی از آماره‌های میانگین و انحراف

استاندارد و در بخش آمار استنباطی جهت بررسی فرضیه‌های پژوهش از آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیری و آزمون تی دو نمونه مستقل استفاده شد.

یافته‌ها

در جدول ۲ میانگین و انحراف استاندارد نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون متغیر تاب‌آوری و مؤلفه‌های آن در دو گروه آزمایش و گواه گزارش شده است. همچنین در این جدول با توجه به $N < 50$ ، نتایج آزمون شپیرو-ویلکز برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها در گروه‌ها ارائه شده است. با توجه به

این جدول آماره آزمون شپیرو-ویلکز برای تمامی مؤلفه‌ها معنادار نیست، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که توزیع آن‌ها نرمال است ($P > 0.05$).

جدول ۲: شاخص‌های توصیفی نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون تاب‌آوری شرکت‌کنندگان در دو گروه آزمایش و گواه

متغیرها	وضعیت	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	Sh-W	P
فردی	پیش‌آزمون	آزمایش	۳۰/۹۲	۶/۱۴	۰/۸۸	۰/۰۷
		گواه	۳۵/۲۷	۶/۰۴	۰/۸۹	۰/۰۷
	پس‌آزمون	آزمایش	۴۰/۳۱	۳/۱۵	۰/۹۷	۰/۹۲
		گواه	۳۴/۸۰	۵/۱۹	۰/۹۳	۰/۲۹
ارتباطی	پیش‌آزمون	آزمایش	۳۰/۰۸	۶/۴۸	۰/۹۷	۰/۹۷
		گواه	۳۱/۱۳	۶/۰۴	۰/۹۵	۰/۶۷
	پس‌آزمون	آزمایش	۳۵/۷۷	۲/۳۵	۰/۹۴	۰/۵۰
		گواه	۳۰/۵۳	۴/۹۴	۰/۹۵	۰/۵۲
بافتی	پیش‌آزمون	آزمایش	۳۱/۱۵	۵/۵۰	۰/۹۶	۰/۸۳
		گواه	۳۳/۷۳	۵/۳۲	۰/۹۱	۰/۱۳
	پس‌آزمون	آزمایش	۳۹/۳۸	۴/۰۳	۰/۸۳	۰/۰۶
		گواه	۳۴/۸۰	۰۴/۴۸	۰/۹۴	۰/۴۳
تاب‌آوری کل	پیش‌آزمون	آزمایش	۹۲/۱۵	۱۶/۸۰	۰/۹۵	۰/۶۹
		گواه	۱۰۰/۱۳	۱۵/۳۲	۰/۹۵	۰/۵۱
	پس‌آزمون	آزمایش	۱۱۵/۴۶	۶/۹۹	۰/۹۷	۰/۹۱
		گواه	۱۰۰/۱۳	۱۲/۷۸	۰/۹۳	۰/۳۳

($F=0/48, P>0/05$) در هر دو گروه برابر است. نتایج آزمون لوین برای بررسی همگنی پس‌آزمون متغیرهای وابسته در گروه‌ها نشان داد که واریانس مؤلفه‌های فردی ($F=1/44, P>0/05$)، ارتباطی ($P>0/05$)، ($F=0/29$)، و بافتی ($F=3/10, P>0/05$) در گروه‌ها برابر است. نتیجه آزمون ام‌باکس برای بررسی برابری ماتریس کوواریانس متغیرهای وابسته در بین گروه‌های آزمایش و گواه نیز نشان داد که ماتریس کوواریانس متغیرهای وابسته در دو گروه برابر است ($P>0/05$)، ($F=1/44, Box M=9/91$). نتایج آزمون خی دو بارلت برای بررسی کرویت یا معناداری رابطه بین مؤلفه‌های تاب‌آوری نشان داد که رابطه بین این مؤلفه‌ها معنادار است ($P \leq 0/05, df=5, X^2=10/95$). پس از بررسی پیش‌فرض‌های تحلیل کوواریانس چندمتغیری، نتایج آزمون نشان داد که بین دو گروه در مؤلفه‌های تاب‌آوری تفاوت معناداری وجود دارد ($P \leq 0/05$).

برای بررسی تفاوت نمرات پیش‌آزمون-پس‌آزمون تاب‌آوری کل، به دلیل عدم برقراری مفروضه‌های آزمون تحلیل کوواریانس یک‌متغیری از آزمون t دو نمونه مستقل تفاضل نمرات کل پیش‌آزمون-پس‌آزمون استفاده شد. نتایج آزمون لوین برای بررسی همگنی واریانس تفاضل نمرات کل تاب‌آوری ($F=8/42, P \leq 0/05$)، معنادار است که نشان می‌دهد واریانس متغیرها همگن نیست؛ بنابراین نتایج آزمون t دو نمونه مستقل با پیش‌فرض نابرابری واریانس‌ها نشان داد میانگین تفاضل نمرات گروه آزمایش (۲۳/۳۱) به صورت معناداری بیشتر از میانگین گروه گواه (۰/۰۰) است ($t=5/73, df=15/22, P \leq 0/05$).

برای بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های پرورش کودک متفکر بر مؤلفه‌های تاب‌آوری (فردی، ارتباطی، و بافتی) دانش‌آموزان دختر ابتدایی از تحلیل کوواریانس چندمتغیری استفاده شد. نتایج آزمون بررسی همگنی شیب رگرسیون پیش‌آزمون و پس‌آزمون مؤلفه‌های تاب‌آوری در گروه آزمایش و گواه، نشان داد که شیب رگرسیون در مؤلفه فردی ($F=0/69, P>0/05$)، ($F=3/27, P>0/05$) و بافتی

جدول ۳: نتایج مربوط به شاخص‌های اعتباری تحلیل کوواریانس چندمتغیری برای مؤلفه‌های تاب‌آوری

آزمون	ارزش	F	Df	dfE	P	مجذور اتا
اثرپیلایی	۰/۸۱۵	۲۵/۰۱۳	۳	۱۷	۰/۰۰۰	۰/۸۱۵
لامبدای ویلکز	۰/۱۸۵	۲۵/۰۱۳	۳	۱۷	۰/۰۰۰	۰/۸۱۵
اثر هتلینگ	۴/۴۱۴	۲۵/۰۱۳	۳	۱۷	۰/۰۰۰	۰/۸۱۵
بزرگ‌ترین ریشه روی	۴/۴۱۴	۲۵/۰۱۳	۳	۱۷	۰/۰۰۰	۰/۸۱۵

برای بررسی اینکه گروه آزمایش و گواه در کدام یک از مؤلفه‌ها با یکدیگر تفاوت دارند در جدول ۴ نتایج تحلیل واریانس تک‌متغیری گزارش شده است.

جدول ۴: نتایج تحلیل واریانس تک‌متغیری تفاوت گروه آزمایش و گواه در مؤلفه‌های تاب‌آوری

مؤلفه	گروه	میانگین	تفاوت میانگین	خطای استاندارد	F	p	اندازه اثر
فردی	آزمایش	۴۱/۰۱	۸/۲۷	۱	۷۳/۱۵	۰/۰۰۰	۰/۷۹
	گواه	۳۲/۷۴					
ارتباطی	آزمایش	۳۵/۵۴	۵/۵۷	۱	۳۳/۶۵	۰/۰۰۰	۰/۶۴
	گواه	۲۹/۹۷					
بافتی	آزمایش	۴۰/۴۶	۶/۷۲	۱	۱۸/۸۱	۰/۰۰۰	۰/۵۰
	گواه	۳۳/۷۴					

با توجه به جدول ۴، آماره F برای مؤلفه‌های تاب‌آوری فردی (۷۳/۱۵)، ارتباطی (۳۳/۶۵) و بافتی (۱۸/۸۱) در سطح ۰/۰۵ معنادار است. این یافته‌ها نشانگر آن است که بین گروه‌ها در این مؤلفه‌ها تفاوت معنادار وجود دارد. نتایج بررسی میانگین‌ها در جدول فوق نشان می‌دهد که میانگین گروه آزمایش در تاب‌آوری فردی (۴۱/۰۱)، ارتباطی (۳۵/۵۴) و بافتی (۴۰/۴۶) بیشتر از میانگین گروه گواه در این مؤلفه‌ها به ترتیب با میانگین (۳۲/۷۴)، (۲۹/۹۷) و (۳۳/۷۴) است. با توجه به این یافته‌ها می‌توان گفت که آموزش مهارت‌های پرورش کودک متفکر موجب افزایش تاب‌آوری فردی، ارتباطی، و بافتی در دانش‌آموزان دختر ابتدایی می‌شود. همچنین اندازه اثر در این جدول نشان می‌دهد که این آموزش

۷۹ درصد از تغییرات تاب‌آوری فردی، ۶۴ درصد از تغییرات تاب‌آوری ارتباطی، و ۵۰ درصد از تغییرات تاب‌آوری بافتی را تبیین می‌کند. در جدول ۵ میانگین و انحراف استاندارد نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون متغیر راهبردهای مقابله‌ای و مؤلفه‌های آن در دو گروه آزمایش و گواه گزارش شده‌اند. همچنین در این جدول نتایج آزمون شپرو-ویلکز برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها در گروه‌ها ارائه شده است. با توجه به این جدول آماره آزمون شپرو-ویلکز برای تمامی مؤلفه‌ها معنادار نیست، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که توزیع آنها نرمال است ($P > 0.05$).

جدول ۵: شاخص‌های توصیفی نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون راهبردهای مقابله‌ای شرکت‌کنندگان در دو گروه آزمایش و گواه

مؤلفه‌ها	وضعیت	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	Sh-W K	P
امیدواری و مقابله متمرکز بر مسئله	پیش‌آزمون	آزمایش	۱۵/۶۹	۱۱/۳۸	۰/۸۵	۰/۰۵
		گواه	۱۷/۲۰	۸/۳۶	۰/۹۰	۰/۱۳
	پس‌آزمون	آزمایش	۳۱/۷۷	۴/۹۹	۰/۹۴	۰/۴۳
		گواه	۱۷/۵۳	۷/۲۰	۰/۸۹	۰/۰۸
حمایت اجتماعی و مقابله متمرکز بر هیجان	پیش‌آزمون	آزمایش	۵/۸۵	۴/۵۸	۰/۸۸	۰/۲۱
		گواه	۶/۸۷	۳/۲۰	۰/۸۷	۰/۰۶
	پس‌آزمون	آزمایش	۱۱/۲۳	۴/۴۶	۰/۹۱	۰/۳۳
		گواه	۷/۵۳	۱/۹۷	۰/۸۶	۰/۰۵
نشخوار فکری تحلیل منطقی و انکار	پیش‌آزمون	آزمایش	۷/۲۳	۱/۹۷	۰/۸۶	۰/۰۵
		گواه	۶/۲۰	۲/۰۴	۰/۸۸	۰/۰۵
	پس‌آزمون	آزمایش	۴/۲۳	۹/۶۲	۰/۹۴	۰/۰۵
		گواه	۵/۶۰	۲/۱۳	۰/۹۱	۰/۱۲
تسلیم و بازداری هیجان	پیش‌آزمون	آزمایش	۵/۳۸	۳/۳۳	۰/۸۸	۰/۶۱
		گواه	۵/۷۳	۲/۳۱	۰/۹۰	۰/۱۱
	پس‌آزمون	آزمایش	۱/۷۷	۱/۹۲	۰/۹۰	۰/۳۱
		گواه	۵/۵۳	۲/۵۰	۰/۹۰	۰/۰۹
راهبردهای مقابله‌ای	پیش‌آزمون	آزمایش	۳۴/۱۵	۱۱/۶۳	۰/۹۰	۰/۱۶
		گواه	۳۶/۰۰	۹/۴۰	۰/۸۵	۰/۰۵
	پس‌آزمون	آزمایش	۴۹/۰۰	۷/۰۹	۰/۹۰	۰/۱۸
		گواه	۳۶/۲۰	۸/۱۴	۰/۹۳	۰/۲۷

برای بررسی تفاوت نمرات کل پیش‌آزمون-پس‌آزمون راهبردهای مقابله‌ای، به دلیل عدم برقراری مفروضه‌های آزمون تحلیل کوواریانس یک‌متغیری، از آزمون t دو نمونه مستقل برای تفاضل نمرات کل پیش‌آزمون-پس‌آزمون استفاده شد. نتایج آزمون لوین برای بررسی

همگنی واریانس تفاضل نمرات کل راهبردهای مقابله‌ای ($P \leq 0.05$)، معنادار است که نشان می‌دهد واریانس متغیرها همگن نیست؛ بنابراین نتایج آزمون t دو نمونه مستقل با پیش‌فرض نابرابری واریانس‌ها نشان داد میانگین تفاضل نمرات گروه آزمایش (۱۴/۸۵)

به‌صورت معناداری بیشتر از میانگین گروه گواه (۰/۲۰) است ($P \leq ۰/۰۵$)، $t=۳/۹۹$ ، $df=۱۲/۷۰$.

برای بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های پرورش کودک متفکر بر مؤلفه‌های راهبردهای مقابله‌ای دانش‌آموزان دختر ابتدایی از تحلیل کوواریانس چندمتغیری استفاده شد. نتایج آزمون بررسی همگنی شیب رگرسیون پیش‌آزمون و پس‌آزمون مؤلفه‌های راهبردهای مقابله‌ای در گروه آزمایش و گواه نشان داد که شیب رگرسیون در مؤلفه امیدواری و مقابله متمرکز بر مسئله ($F=۱/۷۴$ ، $P > ۰/۰۵$)، حمایت اجتماعی و مقابله متمرکز بر هیجان ($F=۱/۲۹$ ، $P > ۰/۰۵$) و نشخوار فکری، تحلیل منطقی و انکار ($F=۱/۶۷$ ، $P > ۰/۰۵$) و تسلیم و بازداری هیجان ($P > ۰/۰۵$)، هر دو گروه برابر است. نتایج آزمون لوین برای بررسی همگنی واریانس متغیرهای وابسته در گروه‌ها نشان داد که واریانس مؤلفه‌های امیدواری و مقابله متمرکز بر مسئله ($F=۵/۴۸$ ، $P < ۰/۰۵$) حمایت

اجتماعی و مقابله متمرکز بر هیجان ($F=۱۷/۹۶$ ، $P < ۰/۰۵$) و نشخوار فکری، تحلیل منطقی و انکار ($F=۱۵/۴۶$ ، $P < ۰/۰۵$) در گروه‌ها برابر نیست، ولی برای مؤلفه تسلیم و بازداری هیجان ($F=۲/۷۰$ ، $P > ۰/۰۵$) در گروه‌ها برابر است. با این حال به دلیل مساوی بودن تعداد نمونه دو گروه می‌توان از این مفروضه با اغماض گذر کرد. نتیجه آزمون باکس برای بررسی برابری ماتریس کوواریانس متغیرهای وابسته در بین گروه آزمایش و گواه نیز نشان داد که ماتریس کوواریانس متغیرهای وابسته در دو گروه برابر است ($F=۱/۴۳$ ، $P > ۰/۰۵$)، $Box M=۱۷/۲۰$. نتایج آزمون خی‌دو بارتلت برای بررسی کرویت یا معناداری رابطه بین مؤلفه‌های سازش‌یافتگی نشان داد که رابطه بین این مؤلفه‌ها معنادار است ($P \leq ۰/۰۵$)، $X^2=۴۷/۸۸$ ، $df=۹$. پس از بررسی پیش‌فرض‌های تحلیل کوواریانس چندمتغیری، نتایج آزمون نشان داد که بین دو گروه در مؤلفه‌های راهبردهای مقابله‌ای تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۶: نتایج مربوط به شاخص‌های اعتباری تحلیل کوواریانس چندمتغیری برای مؤلفه‌های راهبردهای مقابله‌ای

آزمون	ارزش	F	Df	dfE	P	مجذور آتا
اثریلابی	۰/۸۵۴	۲۰/۴۸۲	۳	۱۴	۰/۰۰۰	۰/۸۵۴
لامبدای ویلکز	۰/۱۴۶	۲۰/۴۸۲	۳	۱۴	۰/۰۰۰	۰/۸۵۴
اثر هتلینگ	۵/۸۵۲	۲۰/۴۸۲	۳	۱۴	۰/۰۰۰	۰/۸۵۴
بزرگ‌ترین ریشه روی	۵/۸۵۲	۲۰/۴۸۲	۳	۱۴	۰/۰۰۰	۰/۸۵۴

برای بررسی اینکه گروه آزمایش و گواه در کدام یک از مؤلفه‌ها با یکدیگر تفاوت دارند در جدول ۷ نتایج تحلیل واریانس تک‌متغیری گزارش شده است.

جدول ۷: نتایج تحلیل واریانس تک‌متغیری تفاوت گروه آزمایش و گواه در مؤلفه‌های راهبردهای مقابله‌ای

مؤلفه	گروه	میانگین	تفاوت میانگین	خطای استاندارد	F	p	اندازه اثر
امیدواری و مقابله متمرکز بر مسئله	آزمایش گواه	۳۲/۸۴ ۱۷/۰۰	۱۵/۸۴	۱	۶۵/۲۵	۰/۰۰۰	۰/۷۹
حمایت اجتماعی و مقابله متمرکز بر هیجان	آزمایش گواه	۱۲/۲۷ ۷/۱۲	۵/۱۵	۱	۱۲/۲۷	۰/۰۰۳	۰/۴۲
نشخوار فکری، تحلیل منطقی و انکار	آزمایش گواه	۲/۹۰ ۶/۱۲	۳/۲۱	۱	۲۳/۸۱	۰/۰۰۰	۰/۵۸
تسلیم و بازداری هیجان	آزمایش گواه	۱/۵۳ ۵/۴۸	۳/۹۵	۱	۲۸/۵۱	۰/۰۰۰	۰/۶۳

با توجه به جدول ۷ آماره F برای مؤلفه‌های امیدواری و مقابله متمرکز بر مسئله (۶۵/۲۵)، حمایت اجتماعی و مقابله متمرکز بر هیجان (۱۲/۲۷)، نشخوار فکری، تحلیل منطقی و انکار (۲۳/۸۱) و تسلیم و بازداری هیجان (۲۸/۵۱) در سطح ۰/۰۵ معنادار است. این یافته‌ها نشانگر آن است که بین گروه‌ها در این مؤلفه‌ها تفاوت معنادار وجود دارد. نتایج بررسی میانگین‌ها در جدول فوق نشان می‌دهد که میانگین گروه آزمایش در مؤلفه‌های امیدواری و مقابله متمرکز بر مسئله (۳۲/۸۴) و حمایت اجتماعی و مقابله متمرکز بر هیجان (۱۲/۲۷)، بیشتر از میانگین گروه گواه در این مؤلفه‌ها به ترتیب با میانگین (۱۷/۰۰) و (۷/۱۲) است و میانگین گروه آزمایش در مؤلفه‌های نشخوار فکری، تحلیل منطقی و انکار (۲/۹۰) و تسلیم و بازداری هیجان (۱/۵۳)، کمتر از میانگین گروه گواه در این مؤلفه‌ها به ترتیب با میانگین (۶/۱۲) و (۵/۴۸) است. با توجه به این یافته‌ها می‌توان گفت که آموزش مهارت‌های پرورش کودک متفکر موجب افزایش مؤلفه امیدواری و مقابله متمرکز بر مسئله و مؤلفه حمایت اجتماعی و مقابله متمرکز بر هیجان و کاهش مؤلفه نشخوار فکری، تحلیل منطقی و انکار و مؤلفه تسلیم و بازداری هیجان در دانش‌آموزان دختر ابتدایی می‌شود. همچنین اندازه اثر در این جدول نشان می‌دهد که این آموزش ۷۹ درصد از تغییرات مربوط به امیدواری و مقابله متمرکز بر مسئله، ۴۲ درصد از تغییرات مربوط به حمایت اجتماعی و مقابله متمرکز بر هیجان، ۵۸ درصد از تغییرات مربوط به نشخوار فکری، تحلیل منطقی و انکار، و ۶۳ درصد از تغییرات مربوط به تسلیم و بازداری هیجان را تبیین می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تأثیر آموزش "مهارت‌های پرورش کودک متفکر" به والدین بر تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای کودکان با سطح سازش‌یافتگی پایین انجام شده است. به‌طور کلی نتایج نشان داد آموزش مهارت‌های پرورش کودک متفکر به بهبود تاب‌آوری در دانش‌آموزان با سطح سازش‌یافتگی پایین منجر می‌شود ($P \leq 0/05$). یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های پیشین که اثربخشی و ارتباط سبک‌های والدگری و حل مسئله بر تاب‌آوری را بررسی کردند، به‌طور ضمنی و از برخی جهات همسو است (۹، ۱۰، ۱۲، ۲۷ و ۳۰). همچنین نتایج پژوهش

حاضر نشان داد آموزش مهارت‌های پرورش کودک متفکر به بهبود راهبردهای مقابله‌ای دانش‌آموزان با سطح سازش‌یافتگی پایین منجر می‌شود ($P \leq 0/05$). این یافته‌ها با یافته‌های پژوهش‌های پیشین که اثربخشی و ارتباط سبک‌های والدگری و حل مسئله بر راهبردهای مقابله‌ای را بررسی کردند، تقریباً همسو است (۱۵، ۱۶، ۱۸ و ۲۰). همچنین پژوهش‌های بسیاری بر تأثیر این آموزش بر سبک‌های والدگری والدین (۱، ۲۳ و ۲۶) و مشکلات رفتاری کودکان اشاره کرده‌اند (۲۳، ۲۴ و ۲۵) که با نتایج این مطالعه همخوانی دارند.

در تبیین یافته‌های به دست آمده از پژوهش حاضر می‌توان گفت که احتمالاً آموزش مهارت‌های پرورش کودک متفکر به والدین با تکیه بر مهارت‌های حل مسئله، در ابتدا بر سبک والدگری، و به‌طور کلی عملکرد خانواده (۲۰) مؤثر بوده است. چنانچه گفته شد پژوهش‌ها، ارتباط معنادار بین سبک والدگری مقتدرانه و سازش‌یافتگی کودکان را تأیید می‌کنند (۴)؛ بنابراین می‌توان گفت احتمالاً این آموزش با ایجاد سبک والدگری مقتدرانه به افزایش سازش‌یافتگی این کودکان از طریق بهبود تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای منجر شده است.

چنانچه گفته شد تاب‌آوری به عنوان مجموعه‌ای از تعامل شخصیت کودک و حمایت‌های بیرونی است که مانند سپری در مقابل تأثیرات موقعیت‌های نامطوبی است که باعث برون‌دادهای منفی می‌شوند (۵)؛ بنابراین نقش خانواده به‌عنوان مهم‌ترین حمایت‌کننده بیرونی در برنامه آموزشی حاضر می‌تواند تعیین‌کننده باشد. تاب‌آوری در معنای دیگر همان توانایی سازش‌یافتگی موفقیت‌آمیز با شرایط تهدیدکننده و در مواجهه با شرایط ناگوار است (۶)؛ و تاب‌آوری کودکان با رفتار و سبک‌های والدگری والدین در ارتباط است (۷، ۸، ۹ و ۱۰)؛ یعنی والدگری مداخله‌جویانه، نتیجه‌ای منفی بر تاب‌آوری کودکان دارد. پس می‌توان گفت افزایش تاب‌آوری از طریق برنامه مداخله‌ای به کار گرفته شده، مشکل سازش‌یافتگی این کودکان را برطرف کرده است.

همان‌طور که در بخش پیشینه نظری اشاره شد راهبردهای مقابله‌ای شامل راهبردهای تکلیف‌مدار، هیجان‌مدار، و اجتناب‌مدار و در واقع تلاش‌های شناختی و رفتاری مدام در حال تغییری هستند که به فرد کمک می‌کنند از عهده خواسته‌های بیرونی و درونی که فراتر از توان او هستند، تا حدی برآید (۱۳) و سبک‌های والدگری با این راهبردهای

مقابله‌ای در ارتباط هستند (۱۵، ۱۶ و ۱۷). در آموزش والدگری "پرورش کودک متفکر" بر این موضوع تأکید شده که باید به کودکان آموزش داده شود که "چگونه فکر کنند"؛ و در نتیجه با به کارگیری این سبک والدگری، راهبردهای تکلیف‌مدار کودکان به‌عنوان راهبرد مقابله‌ای مطلوب، بهبود خواهد یافت.

از سوی دیگر پژوهش‌ها درباره مهارت حل مسئله حاکی از آن است که این مهارت با مشکلات رفتاری کودکان (۲۳، ۲۴ و ۲۵) سبک‌های والدگری والدین (۱، ۲۳ و ۲۶) و همچنین تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای افراد ارتباط دارد (۲۷ و ۲۸)؛ بنابراین می‌توان گفت مشارکت والدین و کودکان در یادگیری مهارت‌های این آموزش یعنی درک احساسات و دیدگاه فرد مقابل، درک انگیزه‌های خود و دیگران از انجام هر عمل، مراحل حل مسئله و یافتن راه‌حل، ارزیابی راه‌حل‌ها و نتایج، در نظر گرفتن موانع و زمان مناسب هر عمل و استفاده هم‌زمان از مهارت‌ها توانسته است بر تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای اثرگذار باشد. در واقع می‌توان گفت احتمالاً کودک با یادگیری چگونگی درک احساسات، دیدگاه‌ها و انگیزه‌های خود و فرد مقابل، در برخورد با یک مسئله، تاب‌آوری بیشتری از خود نشان می‌دهد و سپس با یادگیری مراحل حل مسئله، ارزیابی راه‌حل‌ها و در نظر گرفتن موانع و زمان مناسب هر عمل، در واقع راهبردهای مقابله‌ای مطلوب و مبتنی بر حل مسئله را پرورش می‌دهد. در پایان استفاده هم‌زمان از مهارت‌ها به‌طور کلی بر رفتار کودک اثرگذار خواهد بود. آموزش ارائه شده در این پژوهش، با پرورش و ارتقای مهارت حل مسئله در والدگری و آموزش این مهارت از طریق والدین به فرزندان، علاوه بر بهبود روابط والد فرزند و والدگری مؤثر که از اهداف سبک‌های قبلی والدگری بودند، کمک بسیاری به استقلال فکری فرزندان خواهد کرد تا فرزندان بتوانند مشکلات روزمره خودشان را حل کنند.

روش والدگری که در پژوهش حاضر بررسی شد از جدیدترین روش‌های والدگری محسوب می‌شود که با وجود مدل نظری قوی، پژوهش‌های بسیار اندکی در داخل و خارج از کشور درباره آن انجام شده است. در این پژوهش دو سازه مثبت تاب‌آوری و راهبردهای مقابله‌ای در کنار هم قرار گرفته‌اند تا تأثیر این آموزش بر خلف پژوهش‌های قبلی که بیشتر بر سازه‌های منفی مانند مشکلات رفتاری درون‌نمود و برون‌نمود تمرکز داشتند، بر پیشگیری از ابتلا به اختلالات روان‌شناختی از طریق ویژگی‌های مثبت بررسی شود. بر اساس پژوهش‌های مطرح شده و با توجه به اینکه مهارت حل مسئله یکی از مهارت‌های اساسی در طبقه‌بندی مهارت‌های زندگی محسوب می‌شود، آموزش آن در اولویت برنامه‌های والدگری است و افزایش تاب‌آوری و بهبود راهبردهای مقابله‌ای به دنبال افزایش مهارت‌های حل مسئله در کودکان از طریق والدگری، منطقی به نظر می‌رسد. بنابراین می‌توان انتظار داشت استفاده از این روش آموزشی به صورت یک برنامه مدون به مدارس، گام مهمی در پیشگیری از اختلالات روان‌شناختی خواهد بود. نتایج این پژوهش فقط قابلیت تعمیم به دانش‌آموزان دختر ۱۰-۱۲ سال را دارد که از محدودیت‌های پژوهش حاضر به حساب می‌آید. عدم پیگیری نتایج به دست آمده در مرحله پیگیری از دیگر محدودیت‌های روش‌شناختی این مطالعه است که می‌تواند مورد توجه مطالعات آتی باشد. در نتیجه پیشنهاد می‌شود در سطح پژوهشی، این پژوهش روی دانش‌آموزان پسر نیز انجام شود، آزمون پیگیری برای بررسی ماندگاری تأثیر آموزش انجام گیرد، و تأثیر این آموزش بر سایر متغیرهای مثبت روان‌شناختی تأثیرگذار در فرایند پیشگیری از اختلالات روان‌شناختی مانند سازش‌یافتگی و سرسختی روان‌شناختی بررسی شود. در سطح به کار بسته نیز پیشنهاد می‌شود این آموزش برای کودکانی که سطح تاب‌آوری پایین و راهبردهای مقابله‌ای نامطلوب دارند، در مدارس و مراکز خصوصی مورد توجه و تأکید قرار گیرد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: مجوز علمی و اجرایی انجام این مطالعه توسط تحصیلات تکمیلی دانشگاه گیلان طی نامه شماره ۱۹۵۹۲۹ و تاریخ دفاع ۹۵/۷/۲۴ صادر شده است. همچنین مجوز اجرایی آن توسط اداره آموزش پرورش شهرستان رشت به شماره ۳۷۰۱/۱۴۷۸۷/۹۳۷ به تاریخ ۹۶/۱۲/۰۲ صادر شده است. ملاحظات اخلاقی مانند رضایت کامل افراد نمونه، محرمانه ماندن اطلاعات و اصول رازداری رعایت شده است.

حامی مالی: این پژوهش بدون حمایت مالی سازمان خاصی صورت گرفته است.

نقش هر یک از نویسندگان:

این مقاله بخشی از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول به راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم است.

تضاد منافع: هیچ گونه تضاد منافی در این پژوهش وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از شرکت‌کنندگان این پژوهش و اداره آموزش پرورش شهرستان رشت به دلیل همکاری فعال در طول پژوهش تشکر و قدردانی می‌شود.

References

- Shokoohi-Yekta M, Parand A, Dargahi M. Family-based preventive interventions: effects on parent-child relationship and parenting styles. *J child ment health*. 2016; 3(2): 55-64. [Persian]. [\[Link\]](#)
- Wright MF. Victimized children's adjustment difficulties: the role of parenting styles and parents' childhood peer victimization status. *J Aggress Maltreat Trauma*. 2017; 26(5): 493-506. [\[Link\]](#)
- Karami J, Shafeei B, Heidarisharaf P. Effectiveness of cognitive-behavioral play therapy on reforming the social maladjustment of female students with intellectual disabilities. *Journal of Exceptional Education*. 2015; 3(131): 21-30. [Persian]. [\[Link\]](#)
- Doinita NE, Maria ND. Attachment and parenting styles. *Procedia Soc Behav Sci*. 2015; 203: 199-204. [\[Link\]](#)
- Himes-Cornell A, Hoelting K. Resilience strategies in the face of short- and long-term change: out-migration and fisheries regulation in Alaskan fishing communities. *Ecol Soc*. 2015; 20(2): 9. [\[Link\]](#)
- Garnezy N, Masten AS. The protective role of competence indicators in children at risk: Perspectives on stress and coping. In: Cummings EM, Greene AL, Karraker KH, editor. *Life-span developmental psychology: Perspectives on stress and coping*. Hillsdale, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates, Inc; 1991, pp: 151-174.
- Shahbazi G, Bahamin G, Mami S. An investigation of the relationship between parenting styles, emotion regulation difficulties and resilience among the young offenders and non-offenders. *Security and Social Order Strategic Studies*. 2016; 5(2/13): 57-68. [Persian]. [\[Link\]](#)
- Flores E, Cicchetti D, Rogosch FA. Predictors of resilience in maltreated and no- maltreated Latino children. *Dev Psychol*. 2005; 41(2): 338-351. [\[Link\]](#)
- Jafarzadeh N, Farrokhi NA, Sohrabi-Asmud F. Relationship of parenting styles with resiliency and happiness of students. *Journal of Educational Psychology*. 2015; 11(37): 67-82. [Persian]. [\[Link\]](#)
- Gharedaghi-ghahremanloo A. Relationship between parent's life quality & parenting styles and child's resiliency and educational functioning [Thesis for Master of Science]. [Tehran, Iran]: Faculty of Pardis, Allame Tabatabayi University; 2012, p: 1. [Persian].
- Taylor ZE, Eisenberg N, Spinrad TL, Eggum ND, Sulik MJ. The relations of ego-resiliency and emotion socialization to the development of empathy and prosocial behavior across early childhood. *Emotion*. 2013; 13(5): 822-831. [\[Link\]](#)
- Mahdiyar M, Nejati SF, Goodarzi MA. Predicting resilience to suicide based on emotion dysregulation and parenting styles. *Journal of Family Pathology, Counseling and Enrichment*. 2016; 2(1): 15-25. [Persian]. [\[Link\]](#)
- Lazarus RS, Folkman S. *Stress, appraisal and coping*. New York: Springer publisher; 1984, pp: 127-139.
- Han J, Liu J-E, Xiao Q. Coping strategies of children treated for leukemia in China. *Eur J Oncol Nurs*. 2017; 30:43-7. [\[Link\]](#)
- Shoaa kazemi M, Haghani S, Saadati M, Khajevand A. Relation between family social support & coping strategies in recovery breast cancer. *Iranian Quarterly Journal of Breast Disease*. 2014; 6(4): 35-40. [Persian]. [\[Link\]](#)
- Pakdaman S, Mohamadifar Z. The relationship between perceived parenting styles dimensions and coping styles and their comparison between gifted and normal adolescent girls. *Empowering Exceptional Children*. 2016; 7(2): 30-40. [Persian]. [\[Link\]](#)
- Affrunti NW, Woodruff-Borden J. Parental perfectionism and over control: examining mechanisms in the development of child anxiety. *J Abnormal Child Psychol*. 2015; 43(3): 517-529. [\[Link\]](#)
- Nijhof KS, Engels RCME. Parenting styles, coping strategies, and the expression of homesickness. *J Adolesc*. 2007; 30(5): 709-720. [\[Link\]](#)
- Milojevich HM, Levine LJ, Cathcart EJ, Quas JA. The role of maltreatment in the development of coping strategies. *J Appl Dev Psychol*. 2018; 54: 23-32. [\[Link\]](#)
- Yarmohamadian A, Mokhtari E. The relation between family function and coping styles with stressful situations among female students of Isfahan University in 2013. *Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences*. 2015; 14(9): 713-728. [Persian]. [\[Link\]](#)
- Ehyakonandeh M, Yousefi F. Relationship between Family Communication Patterns and Adjustment to University: Mediating Role of Coping Strategies. *Journal of Family research*. 2017; 13(2): 273-291. [Persian]. [\[Link\]](#)
- B.Shure M. *Raising thinking preteen*. Zamani A. (Persian translator). First edition. Tehran: Arjmand Publication; 2011, pp: 13. [Persian].
- Shokoohi-Yekta M, Akbari Zardkhaneh S, Sohrabpour G. The effectiveness of raising a thinking child workshop on parenting styles and behavioral

- problems of preschool children. *J child ment health*. 2015; 2(3): 9-19. [Persian]. [\[Link\]](#)
24. Boyle D, Hassett-Walker C. Reducing overt and relational aggression among young children. *J Sch Violence*. 2008; 7(1): 27-42. [\[Link\]](#)
25. Ellas LCDS, Marturano EM, De Almeida Motta AM, Giurlani AG. Treating boys with low school achievement and behavior problems: comparison of two kinds of intervention. *Psychol Rep*. 2003; 92(1): 105-116. [\[Link\]](#)
26. Shokoohi-Yekta M, Parand A, Dargahi M. Family-based preventive interventions: Effects on parent-child relationship and parenting styles. *J child ment health*. 2016; 3(2): 55-63. [Persian]. [\[Link\]](#)
27. Mahdi MH, Haghayegh SA. Efficacy of group training of problem solving on resiliency, life satisfaction and coping strategy of families of substance abuse disorder. *Rooyesh-e- Ravanshenasi Journal*. 2017; 6(3): 163-190. [Persian]. [\[Link\]](#)
28. Coşkun YD, Garipağaoğlu Ç, Tosun Ü. Analysis of the relationship between the resiliency level and problem solving skills of university students. *Procedia Soc Behav Sci*. 2014; 114: 673-680. [\[Link\]](#)
29. Zsolnai A, Kasik L. Coping strategies and social problem solving in adolescence. In: *Open Spaces for Interactions and Learning Diversities*. Sense Publishers: Rotterdam; 2017, p: 1-6. [\[Link\]](#)
30. Marashi SA, Mirzayi F, Mehrabian T. The relationship of spiritual intelligence and problem solving styles with resiliency among university students. *Journal of psychology and religion*. 2015; 39(3): 137-146. [\[Link\]](#)
31. Shokoohi-Yekta M, Akbari Zardkhaneh S, Jamali A. Teaching raising a thinking child program to mothers and its effects on anger and mother- child relationship. *Journal of Family pathology, counseling & enrichment*. 2016; 2(1): 1-14. [Persian]. [\[Link\]](#)
32. Shokoohi-Yekta M, Akbari Zardkhaneh S, Mahmoodi M, Alave Nezhad S. Effects of Teaching Advanced Parenting Programs on the Relationship Process in the Family. *J Child Ment Health*. 2017; 4(1): 35-45. [Persian]. [\[Link\]](#)
33. Dokhanchi, H. Children's social adaptability scale. 1998. [Persian]. Retrieved from Doi: <http://www.ravancav.ir> [\[Link\]](#)
34. Kazerouni Zand b, Sepehri Shamloo Z, Mirzaiyan B. The study of psychometric features for child and youth resilience measure (CYRM- 28) in Iranian society: validity and reliability. *Quarterly Journal of Health Breeze*. 2013; 2(3): 15-21. [Persian]. [\[Link\]](#)
35. Agilar-Vafayi M. Psychometric properties of adolescent coping response in treated cancer persons. *Quarterly Journal of Metodology of Social Science*. 2006; (10): 30-56. [Persian]. [\[Link\]](#)